

GAZETA TRANSILVÂNIEI

PROPRIETARĂ-ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
comitet de redacție.

Atelierete tipografiei „Astra” nr. 1102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GHLBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTATE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI BIBLIOTECA

B-dul REGELE FERDINAND I, SIBIU 1513

Abonamentul anual lei 300. Anunțuri și reclame după tarif.

Nr 73

Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 25 Septembrie 1943

Anul 106

Adunarea „Astrei”

de V. Branisce

La Sibiu, într'un cadru strict administrativ, fără fastul serbărilor de odinioară, Astra ne cheamă iarăși la adunarea ei generală. Așa ne dăm seama că este iarăși toamnă, că a mai trecut un an și că atâtea din despărțimintele Astrei nu pot să fie de față nici la această adunare generală.

O tradiție de multe decenți făcuse ca adunările Astrei să fie evenimentul cultural cel mai de seamă al Transilvaniei. Ținute în fiecare an într'un alt centru românesc, aceste adunări aveau o adâncă semnificație națională, culturală și socială. Înainte de toate erau un prilej de verificare a valorilor, de strângere a rândurilor. Pentru mulți din intelectualii Transilvaniei absența dela o asemenea întrunire echivala cu o dezertare. Ne-am învățat să vedem întrunindu-se aceleași frunți, an de an puțin mai încărunțite, poate, dar tot atât de entuziaste ca în trecut. Acolo se călea sufletul rezistenței naționale a Transilvaniei. Pentru că pentru Români, a rezista însemna a exista. În acele verificări anuale se vedea rodul muncii fiecărui.

Cu săptămâni și luni înainte de adunare, viața orașului, chemat să găzduiască Astra, fremăta de agitație. Dacă ne reamintim numai încercările — posibilitățile destul de limitate ale unui oraș de provincie erau crunt puse la încercare în fața unui mare număr de oaspeți — retrăim pagini de negrăit pitoresc și inedit. Apoi întrecerea în realizarea programelor artistice, iar în anul din urmă tot mai pronunțata tendință de a ilustra prin exemplu specificul etnic și însemnătatea covârșitoare a capitalului național biologic.

Fiecare adunare a fost o culme ce credeam că nu va putea fi întrecută și totuși anul viitor ne convingeam că se poate și mai mult și mai bine.

Toamna anului 1939 ne-a găsit în plină pregătire. În acel început de Septembrie fremăta Clujul de viață românească. Un material bogat și bine utilizat urmărea să transforme plănuita adunare într'o sinteză de afirmare națională. Dar evenimente năprasnice transformară imnul nostru într'un îndurerat cântec de lebedă. O toamnă vitioare a scuturat castanii din parc, a stins luminile de pe malul Someșului, a zăvorât porți și oabloane. Atunci s'a frânt, ca pâinea sfintei cuminecături, pământul Transilvaniei, atunci a rămas înafara hotarelor floarea despărțimintelor Astrei. De atunci adunările anuale au un caracter restrâns, administrativ. Casa Astrei e tristă ca un cuib gol. Rândurile se rădesc. Tlmizi, asetriștii se strecoară pe străzile Sibiului. Orașul nu știe nimic de adunarea generală. Doar oficialitatea își aduce salutul, sobru, protocolar. Atât.

— Domnule Bucuța, când porțile adunării se vor închide, întârziat-vom oare și în toamna aceasta pe aleea frunzelor căzute în gând cu înmuguriri de primăvară?

Drumul nostru

de
Dr. N. Căliman

Despre atitudinea noastră s'a mai vorbit dela acest loc. Aveam tot dreptul să credem că lumea este lămurită.

O mare parte a lumii noastre a și fost lămurită. Ea ne-a înțeles. Dovezi de înțelegere și aprobare ne sosesc zi de zi.

Punem din nou această chestiune. Nu o punem pentru discuție. O punem numai pentru informația celor care pot și vreau să ne înțeleagă. Cu cei care nu vreau, sau nu pot să ne înțeleagă, este zadarnică orice discuție.

Sunt încă o seamă de oameni care nu ne înțeleg, sau, credem, nu vreau să ne înțeleagă.

Unora nu le plac ochii noștri, fiindcă prea sunt dreți, prea văd înapoi și privesc prea drept înainte.

Altora nu le placem, fiindcă nu chiorim. Ar vrea unii să chiorim la dreapta. Alții iar să chiorim la stânga. Și noi nu putem chiori nici la dreapta, nici la stânga. Ochii noștri privesc numai drept înainte. Și nu le placem.

Tuturor acestora le spunem cam așa: Nu suntem în solda nimănui. Nu așteptăm dela nime nici soldă, nici onoruri. La stăpân nu ne băgăm. Vrem să fim numai noi stăpâni pe vorba și pe fapta noastră. Nu înjurăm și nu pre-

mărim. Ne războim numai cu dușmanii poporului românesc, oricum s'ar chema ei. Celor care ne ajută le suntem mulțumitori.

Nu ne ajută pe noi. Ajută o cauză.

Nu cerem dela nime nimica. Vrem să fim complet independenți. Nu numai acum. Totdeauna. Vrem să fim stăpâni pe conștiința noastră. Să n'avem alt stăpân peste noi, decât această conștiință murată. Să nu ne închinăm în fața nimănui, fie oricât de puternic. Numai în fața neamului românesc.

Numai el să ne fie stăpânul vrerilor și îndrumătorul pașilor noștri.

Acestea hotărâsc atitudinea noastră. Și toate acestea au făcut să avem atitudinea, pe care ne-am fixat-o din prima zi.

Avem stăpân atotputernic numai nația română. Numai pe ea o vom servi. Cu toate puterile, cu toate gândurile noastre. Dar ei îi vom servi, oricât ar aduce ziua de mâne. Pentru ea luăm toate riscurile și toate răspunderile și în prezent, ca și în viitor.

Vom fi prietini numai celor care susțin cu adevărat și sincer nația română. Și dușmani vom fi tuturor care-i încalcă acestui neam drepturile și dreptatea.

Dintr'o arhivă secretă

Monumentul de pe Tâmpa

de Ion Bozdog

Anul trecut, la 29 Oct. încheiam articolul „O aniversare” cu următoarea frază: „Cei ce facem ucenicie de simțire și de scris în jurul altarului la care a slujit ca „preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet”, îndemnăm neamul la o clipă de reculegere și-i cerem să-i eternizeze memoria pentru aniversarea anului al 80-lea dela moarte printr'un falnic monument înfipt în creasta Carpaților.” (Gaz. Tr. No. 84).

Aniversarea se apropie iar dorința care, suntem siguri, este a întregului neam, plutește încă

pentru un timp tot în faza începuturilor, concretizate deocamdată într'un comitet de inițiativă și într'un nobil schimb de idei în jurul realizării viitorului monument ce-l datorează neamul marelui său cutremurător: Andrei Mureșianu.

Lăsăm altora competența de a lămuri dacă-i datorăm o statuie sau o cruce vrednică de mărimea și trăinicia sguduirii ce-a săvârșit-o în sufletul neamului pentru toate veacurile.

De astădată mă preocupă o agitație sufletească de acum 48 ani a unui neam pripășit la ter-

Banca „Crișana”

de I. Gârbacea

Prof. la Academia Comercială Cluj-Brașov

A împlinit o jumătate de veac de rodnică activitate și cu această ocazie a publicat o dare de seamă jubilară. Am citit-o cu plăcere, cu interes, cu admirație.

E povestea unor oameni de suflet, devotați propășirii economice a celei mai curate regiuni românești. Nu cu bani mulți, ci cu mult suflet, nu cu scop de câștig, ci cu scopul altruist pentru bunăstarea, celor conduși.

„Insufletirea de care erau stăpâniți fondatorii, atunci când au luat hotărârea înființării ei, și gândul pe care l-au avut de a veni în ajutorul populației românești din Zărnești — erau incomparabil mai mari decât numărul, ce-l puteau aduna în vederea ajungerii scopului” — se scrie în prefață.

Fondator: protopopul Vasile Damian. Primii care au pus mână dela mână pentru a strânge meciestul capital inițial de 5.860 florini în 1891 au fost: doi negustori, Ioan Cutean și Nicolae Obadău, apoi profesorul Opișa și colegul său Vasile Boneu, trei proprietari și cel care singur mai este azi în viață dr. Silviu Moldovan, prim-președinte de tribunal pensionar.

Oricât de mult am prețui azi florinii de aur de atunci nu fac în banii de azi decât câteva sute de mii de lei, și cu acest capital în miniatură au avut curajul a pleca la drum ca să ajungă în 50 ani la o circulație în lei de aproape 4 miliarde (Lei 3.719.479.944).

Indemnul lor a fost sporit de exemplul „Ardeleniei” din Orăștie, înființată la 1884 și „Victoriei” din Arad la 1887.

„A fost o faptă vrednică de toată lauda noastră și a posterității.

Banca „Crișana” a contribuit la îmbunătățirea situației prin creditele și staturile părintești și mai ales prin felul educativ, cum a distribuit acele

Continuare în pagina 3-a

mene incerte pe pământul Transilvaniei, care s'a furișat pe neobservate printre încheieturile neamului nostru, iar după măcinarea unei părți din trupul românesc, când s'a așezat și în cetăți, și-a pus în gând să statornicească date și ani siguri de când stăpânește văile, câmpiile și codrii noștri în baza unei misiuni sfinte. Această menire, spre a o folosi ca o dovadă istorică peremptorie și ca să servească generațiilor următoare ca dovadă materială vizibilă și pipăibilă de continuitate milenară pe aceste plaiuri, a concretizat-o într'un falnic monument înfipt la poarta Carpaților, în crucea de drum și întâlnire a tuturor năzuințelor și înțelegerilor românești, pe Tâmpa Brașovului.

INSTANTANE

Oameni și nume

Cu ocazia asfaltării trotuarelor ce s'a efectuat săptămânile trecute în Scheul nostru, am putut privi și eu odată mai de aproape — adică dela fereastră — în vieța muncitorului manual, atât de oropsit cum îl credeam odată.

De cum se lumina de ziua începea forfota în stradă. La început mi-am a-fundat nervoasă capul în pernă și încercam să dorm mai departe. N'a fost chip. Nu de loviturile ciocanelor, acestea aveau mai curând efectul unei muzici monotone, dar de palavrele, chiotele, gluma cu care acești oameni fericiți își însoțeau munca. Am cedat, în cele din urmă fixându-mi ora scularii cu două ceasuri mai curând. Și-i urmăream dela fereastră cum mânuiau în dogoarea soarelui de vară uneltele de lucru, cum cărau gălețile cu păcură fierbinte, odihnindu-se cât mai des și răzîmându-se în coada lopoții sau a ciocanului de câte ori se depărta un pas omul însărnat cu su-pravegherea.

Un semn caracteristic vremurilor de războiu: muncitorii erau de fapt puțini, disparenți față de numărul femeilor. Mă uitam cu câtă dibăcie prindeau și ele lopata n' n' mână, sculpau la fel cu bărbații n' palmi, fumau mai mult decât aceștia — și mai des — tocău din gură toată ziua de-ți era o plăcere să le ascultă. Mi-am notat câteva destine, povești de vieți triste, începând dintr'a treia generație și până acum, vieți povestite sub fereastră mea în timp ce odihnea lopata.

La ora prânzului, pe spațiul viran din fața casei se alegeau membrii familiilor la un loc. Ici un grup, colea altul. Pe-o broboadă desprinsă de pe umeri sau din cap, alteori pe un petec de hârtie, așterneau masa frugală: o bucată de salam ieftin, ceapă și roșii; se înfruptau din ele cu'n apetit de lup, apoi cu spatele la pământ și mâinile încolăcite sub cap, bărbații, femeile, într'o rână, trăgeau un pușor de somn până îi trezea, ce-i drept lipsit de delicatete, glasul meșterului. Se ridicau mulțumiți, cu puteri noi, ca unii ce sunt prieteni cu pământul, cu soarele și cu tot ce a lăsat Dumnezeu bun și neprihănit.

O femeie continuă să doarmă. Era o țărăncă din Nordul țării, după port. Auz pe una dintre tovarășe numind-o Viorica. Când am văzut-o ridicându-se de jos, mi-o venit să surâd. Și fără să vreau m'am gândit la o Walchirie din miturile nordice, căreia i-ar fi prins minunat voinicia acestei femei. Ce să spun? S'ar fi putut lua la trântă cu doi bărbați și cred că i-ar fi biruât. Dar purta numele celei mai mici și mai delicate dintre toate florile. De vină nu e, de fapt nimeni. Ori a putut bănuși nașa când a botezat-o că va lua odată proporțiile care le-a luat? De sigur, nu.

O altă lucrătoare, aceasta cu pielea ca tăciunele, răspundea la numele de Aurora. Acum se schimbă povestea. Aceia care i-au dat numele acesta frumos au avut motive serioase de-a ști

CALEIDOSCOP

de Lucian Valea

Ad amicum

În mijlocul tot mai accentuatei sătrării literare pentru desfacerea produselor „Standard-Universal-Made” puse în circulație de către o sumedenie de impotenți spirituali, de gogoșe umflate și pline de ambiții și de pigmei de ultima oră ai adierilor internaționalizante; în aceste vremuri de tarabă și țafărie culturală când scriitorii nu poți deveni numai înjurând, mângăind cu noroiu, obrăznicindu-te și luând poză de îmbătrânit subit peste noapte, sfătuitor sincer și a toate știutor, se mai găsesc totuși și de aceia (de cele mai multe ori după dibuirea îndelungi cu lumânarea) porecliți „retrograzii”, oameni cu bun simț, cumpătați, care au cu adevărat ceva de spus, scriitori de reală valoare și oameni de omenie. Ignorați pentru că nu se coboară în „hale”; înjurați, pentru că nu obișnuiesc suzeranitatea maștrilor, trecuți sub totală tăcere — pentru că nu-și scot marfa la strigătul de precupeț abil — aceștia duc o existență de plinătate, nefalsificată și desprinsă de murdăria confidienței — fără prieteni proteguitori, fără flexibilități ale coloanei vertebrale.

Cunosc un astfel de ins — om și poet adevărat. Slujitor al neamului pe câmpul de luptă deopotrivă de loial ca și pe câmpul slovelor. Ostaș în rândurile de bătaie, acolo în afunduri de rășărituri, s'a întors cu trupul ciuruit dar cu sufletul colțuros și îndârjit cum e culmea Vlădesii lui dragi. Fără trâmbițe, fără surle. Omul, ca și scriitorul. Cel din urmă, icoană credincioasă celui dintăiu, a luat premiul de nuvelă instituit de un mare săptămânal mai anii trecuți (nu că vezi Doamne, un premiu poate constitui criteriul de clasificare, dar fiindcă de data aceasta s'a întâmplat să avem de-aface cu un juriu onest. Se mai fac, după cum vedeți, minuni în vremurile noastre). A publicat versuri sporadic și după aparențe sgârțit pe la revistele vremii. N'a umblat să câștige laude nici popularitate. Plecat din locurile celor dintăi înțelesuri, a fost uitat până și de prieteni.

Inceputurile apropierei noastre s'au

că progenitura din neamul lui Faraon nu va avea întipărite pe obraji colorile trandafirului ale aurorei.

Intorcându-mă odată dela București am auzit în una din gări pe o femeie strigând: Motorizata! Motorizata! Cel din compartiment ne-am uitat unii la alții și eram curioși să vedem pe ființa care poartă acest nume ciudat. A apărut o fetiță fravă și delicată ca de șase anșori. Ce bine i-ar fi stat să o cheme Viorica! Această copilă, când va fi mare, va reproșa părinților ei că și-a bătut joc de dânsa dându-i un nume atât de caraghios, cum vor reproșa și ceilalți copii care au fost botezați: Codru, Tisa, Mureș, etc.

Ecat. Pitiș

„întâmplatu-se” nu demult, pela începutul verii trecute, în trenul de București—Odesa. Îți mai aduci aminte Ion Râmbu de dimineața aceea clară și limpede ca apa Arieșului? Te întorseși abia de-acolo de unde ai scris cu sângele tău cel mai frumos poem pentru neam. Sufletele noastre s'au regăsit parcă pe un drum pe care demult apucaseră. Apoi au venit serile dela Chișinău. Discuțiile prelungește până după miezul nopții, revelațiile aceluiași luminoase crezuri și nădejdi. Atunci mi-ai citit neuitata Baladă a clopotarului, stanțele pentru turburătoarea Li Ara, incantația biblică pentru Basarabia. Prietenia noastră n'a fost a vorbelor mari, a extazelor simulate. Tu aduceai rostogolirea de stei a unui suflet galopant de furtuni, slășiat de fulgere. Și ne-am înțeles pentru că eram robii aceluiași drum, tânjind după aceleași impliniri.

Nu știu pe unde te mai găsești acum. Dacă ai pornit din nou pe drumurile izbăvirilor de mâne, gândurile mele sunt alături de tine: gemene cu ale tale, cu tristețea ta, cu bucuria ta. Tu ești condeierul vremurilor noi, meșterul armoniilor neînchegate, pilduitorul propriului tău destin. Gândindu-mă la sufletul tău de arhanghel uit toată scarba ce mă cuprinde, privind la cei din jur. Sângele tău va rodi suflul de imprimăvărare a nației, slovele tale vor preamări veșnicia neamului. Iar de-ți va fi dat să te mai întorci, vei avea dreptul să asvârli tot disprețul tău de stăpân și învingător, peste slugile de-acum, țiganii ajunși împărați prin gunoii mișeleștei trădări.

Și va fi mai pură ca una pascală, ziua aceea, când vom respira amândoi aerul primenit și ozonat al artei românești, eliberată de izurile emănate de zarzavagii culturale de astăzi, iar tu-mi vei citi din nou acolo pe plaiurile înnegurate ce se vor lumina la ilacăra credințelor noastre, cadențele cristalice, dumnezeiești de limpezi — ale neuitatei tale balade: Bătrânul clopotar.

Pentru rășăritul de mâne îți strig: Bună dimineața frate Ion Râmbu.

De pretutîndeni

Conținutul de grăsime al cartofilor

Cartoful conține aproximativ 0,06-0,1%, de grăsime. Grăsimile din cartof sunt acidul linol și acidul linoleic. Ambii acizi au fost considerați înalte drept vitamine. Până în prezent nu s'a putut stabili încă însemnătatea lor alimentară-fiziologică.

PREDICI ÎN PUSTIU

Catastrofe

Privim bulmăcșii în jur și ne sperlem de ce vedem. Atâtea calități sunt în stară să te ridice încet-încet, dar o singură greșeală te prăbușește deodată. Indivizii ca și popoarele, îi vezi ajunși la catastrofe din cauza unei singure greșeli.

Ieri mașina mea, care stătuse mai multă vreme în reparații și fusese de altfel bine pusă la punct, nu voia să pornească, căci toate calitățile ei nu plăteau nimic, din cauza unei minuscule supape dela pompa de benzină, în defect, nefăcând cum trebuia aspirațunea.

Suntem toți niște mașini neperfectionate. Nici nu ne dăm seama că nu ajunge nici voința, nici inteligența, nici instrucția, nici răbdarea, nici îndemânarea, nici organizarea, nici blândetea, nici prietenia, nici cinstea, nici speranța, nici credința, nici dragostea de muncă, nici vioiciunea și energia, nici curajul și vitejia, oricât ar fi ele de cultivate, dacă nu conlucrează deodată, în mod armonios, în același individ.

Cutare popor s'a prăbușit, căci cultura lui milenară, inteligența și vitejia lui n'au fost însoțite de virtutea răbdării și prevederii. Cutare ministru s'a dat peste cap, căci toate calitățile lui de inteligență, oratorie, nobilă ambitiune, dor de a face bine, n'au fost în armonie cu virtutea moralității integrale, sau că instinctul de dominație a eclipsat celelalte virtuți, sau că fizicul subred nu era la înălțimea chemării.

Cine se mai poate îndoi că ai nevoie în dezvoltarea armonioasă a personalității tale de fizic, moral și intelectual, cultivate simultan în mod armonios? Fizicul și intelectul au regulă mai simple.

Moralul, moralul, moralul însă schiopătează la cei mai mulți dintre noi. Ne cultivăm voința, răbdarea, curajul, cinstea, disciplina, ordinea, și cu toate acestea frumoase calități, ne putem prăbuși la un moment dat sau rămânem pe loc, în pană, fiindcă nu ne-am ocupat și de credință, blândete, speranță, conștiință curată și moralitate ireproșabilă conlucreând armonios și concomitent cu celelalte calități.

Îți injuri mașina dacă nu funcționează ceva perfect deodată cu celelalte funcțiuni. Dar uită că tu însuși ești cea mai complicată mașină și dacă nu știi să faci armonia totalității virtuților tale trupesti și sufletești, rămâi în pană sau dacă mai ești și nezorocos, dai de catastrofă.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Citiți și răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”

Anul 1896 era menit să fie collectorul tuturor falsurilor istorice. În el trebuiau desăvârșite toate monumentele dăinuirii milenare și mai ales prin ele trebuia dovedită chemarea de factor civilizator al celor cu rosturi izvorite din tainicul glas al unei false coroane apostolice.

Atunci s'au ridicat clădiri și instituțiuni cu nemiluita, mai ales în ținuturile transilvane. De pe frontispiciul fiecăruia trebuia să grăiască veacurilor următoare pietrificatul glas al anului de întemeiere al unui regat ce atunci își înscrisa în cifra 1896 „primul mileniu”.

Garanția eternității trebuia să fie străjuită de un monument și din vârful Tâmppei.

Ideea, pornită din cabinetul temutului prim-ministru Bánffy,

barosul distrugător al naționalităților, a cărui amintire s'a păstrat în faimoasa vorbă populară „dă cu Bánffy” n'a fost primită cu simpatie de adevărații și autohtonii locuitori ai Brașovului, care erau Valahii și Sașii, dar nici în sânul stăpânitorilor nu stârnea entuziasm, ci o oarecare indiferență și abținere prudentă.

Iată ce aflăm în această chestiune în raportul confidențial Nr. 195/Res. al prefectului Brașov din 2 Sept. 1895:

„Măria Ta Domnule Baron, Primministru regal maghiar!

La ordinul Dv. No. 2732/res. din 19 a lunii trecute, în chestiunea ridicării unui monument milenar pe Tâmpa, raportăm Măriei Tale, cu toată onoarea că în adunarea generală din 30 l. tr. a re-

prezentației comunale s'a hotărât ca să se pună la dispoziție terenul necesar și să se permită exploatarea la fața locului a pietrii necesare, dar s'a condiționat, ca întreținerea și paza monumentului să nu cadă în sarcina orașului.

Trebuie să notez ca un moment nu fără importanță, că Sașii „verzi” din delegația permanentă au agitat între semenii lor, membri ai delegației, cu scopul de a trânti propunerea, spunând că statua ce se va ridica pe monument va reprezenta pe Rákoczy, iar acela fiind rebel, acest fapt va fi neplăcut pentru Majestatea Sa.

Comisia reprezentației comunale însă și-a asigurat mare majoritate; verzii n'au luat parte la votare, și înafară de vreo opt voturi românești, s'a luat hotă-

rirea amintită cu unanimitate.

În sfârșit, în ce privește partea cu întreținerea, o țin de absolut irelevantă, fiindcă, la timpul său, supravegherea se va putea încredința din oficiu orașului Brașov”.

Și, dacă cei ce n'au nimic comun cu acest oraș și ținut decât o încăpățanată poftă de stăpânire și o dorință istorică de dominație prin forță și semne exterioare, au făcut ceea ce dreptatea noastră a dăruit, noi, cei desprinși din sânul acestor meleaguri, care avem fericea să stăpânim moșia desrobită a străbunilor, care în drumul de eliberare am fost deșteptați din somnul cel de moarte, de cel ce ne-a scuturat lanțurile robiei de veci, nu trebuie oare să înfăptuim cât mai curând frumoasa noastră îndatorire?

Banca „Crișana“

de I. Gârbacea

Continuare din pag. 1-a

credite. Intreaga ei activitate a fost desfășurată într'un spirit altruist, care îi dă autoritatea de a-și exprima unele nemulțumiri față de cei ce au tratat prea sumar problemele Moșilor și a organelor lor de reprezentare și ocrotire“.

„Casele de locuit sunt construite mai igienic, în apropierea lor se găsesc grajduri, șuri, șoproane, hambare și alte edificii laterale, care fac dovada unei prosperități în desvoltare“.

„Pentru minerii bine plătiți, timpul liber după reîntoarcerea dela munca subterană, nu-l mai folosesc pentru petreceri în cârciume, ci pentru ei este o distracție înzestrarea grădinei cu pomi și flori și orânduirea curții ori înfrumusețarea casei. Cine le-a văzut cu 20—30 ani în urmă și va vizita azi comunele: Tărăfel, Crișcior, Ormindea, Zărapți, va rămâne plăcut surprins văzând casele atât de bine îngrijite. Gră-

dini vesele, pline cu pomi, legume și flori, se văd pasări de casă și animale domestice în continuă sporire. Aici a început a scădea alcoolismul“...

La îmbunătățirea situației Banca „Crișana“ a colaborat nu numai prin faptul de a fi salvat regiunea din ghiarele cămătarilor, ci și prin acordarea de credite pentru procurarea de vite de rasă, de material pentru construire de case sau edificii laterale, apoi pentru acapararea de pământ dela străini. În anul 1909 a încurajat chiar formarea unei pepiniere în comuna Mihăileni și a împărțit an de an în mod cu totul gratuit altoi (meri, nucii etc.) populației din comunele unde pomăritul avea șanse de desvoltare. Pentru acest scop productiv Banca „Crișana“ a acordat credite și a sprijinit toate acțiunile constructive, în toate domeniile, dând pildă de felul cum trebuie să servești deaproapele, neamul și țara“.

Și acum istoria în cifre contabile

Anul	Capital	Fond rezervă	Depuneri	Donații culturale
1891	14.456	—	14.580	—
1895	41.900	12.568	209.027	1.810
1900	46.600	68.028	599.593	4.205
1905	94.500	98.370	748.270	4.000
1910	200.000	140.873	1.363.936	11.300
1915	400.000	231.081	1.349.613	2.710
1920	485.505	432.033	5.321.417	10.042
1925	1.209.000	1.259.926	10.338.671	44.266
1930	10.000.000	4.879.841	37.957.885	65.232
1935	10.000.000	4.000.000	11.390.974	—
1940	10.000.000	5.157.120	12.465.392	29.156

Tot așa de instructive ca cifrele de mai sus sunt și păreriile aceluia care 40 ani încheiați a veghiat lângă ea, directorul general Ioan Ghișa.

„Se înșeală cei ce cred, că rolul băncilor societăți anonime din inițiativa locală ar putea fi îndeplinit de artificiale cooperative și bănci populare.“

De încheiere un omagiu și corpului funcționarilor.

„Toți funcționarii au servit în primul an cu totul gratuit, iar în al doilea (1892) numai pe la finea anului, când se constatare, că s'a realizat un profit corespunzător, li s'a acordat unele remunerații modeste pentru munca prestată și devotamentul arătat“.

Din lumea largă

Un german, exploratorul Siberiei

Acum 200 de ani se întorcea la Petersburg dintr'o călătorie de cercetări prin Siberia ce durase aproape 10 ani, medicul și botanistul german Johann Georg Gmelin. Gmelin se trăgea dintr'o familie de învățați șvabi și fusese chemat de oamenii de știință care țineau prelegeri la academia înființată de țarul Petru cel Mare pentru a activa ca membru al acestei academii.

Gmelin a pornit spre Siberia în 1733, având misiunea de a cerceta grănițele de răsărit ale aceste țări

aproape necunoscute. Astfel el cutreeră ținuturile fluvțiilor Irțiș, Obi, Lena și Transbaikalia. Observările sale se îndreptau către ridicări geografice, stabilirea înălțimilor și temperaturilor, precum și asupra cercetării minelor și a eventualelor ținuturi cu minereuri. O altă sarcină ce avea de îndeplinit era strângerea de colecții zoologice și botanice.

Expediția Gmelin a fost însă bogată în decepții, căci un incendiu a distrus parte din materialul atât de greu adunat, apoi a mai venit și vestea că autoritățile nu-și pot asuma răspunderea de a mai trimite provizii

pentru ca expediția să fie continuată până în Kamciatka, ținta călătoriei. Totuși Gmelin nu a întrerupt ceea ce plănuise și a cercetat în urmă stepa până în ținuturile Caspice și Urali. În prefața lucrării sale „Flora Sibirică“, el arată rezultatele întreprinderii sale. Gmelin a fost primul care a stabilit pe fluvlii lenisei granița dintre Europa și Siberia, care a fost de fapt prima încercare de a împărți ținuturile geografice după caracteristicile ce le prezintă terenul lor. Totuși Gmelin nu și-a putut desăvârși opera principală, „Flora Sibirică“, deoarece

ca o urmare a eforturilor fizice depuse în Siberia, el a murit în anul 1755 la Tübingen, în vârstă de numai 46 de ani.

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.
Asociațiunea „Astra“ Brașov
împlinește tot ce nu se ajunge.
Se gândește cineva la asta?

„Cântecul clopotului“ la Români

Doi traducători de după războiul mondial: Ilie Gherghel și Dr. N. Ionescu

de Ion Gherghel

VI.

După potolirea valurilor stârnite de războiul mondial trecut (1914—1918), traducătorii români reiau firul întrerupt, angajându-se la dificila muncă a turnării în formă românească a celebrei poeme Schilleriene.

Aproape în fiecare deceniu apare, în acest răstimp, câte o traducere românească a „Clopotului“. Astfel avem din 1922 — în „Analele Dobrogei“ — tălmăcirea lui M. Pricopie, iar spre sfârșitul acestui deceniu — în „Transilvania“ — încercarea lui Ilie Gherghel. În sfârșit „Revista Limbii și Culturii Germane“ (a. II, Aprilie—Iunie 1942) ne aduce proba d-lui Dr. Nicolae Ionescu din Constanța.

In traducerea aspră a regretatului

profesor Ilie Gherghel, se repetă fenomenul literar ce l-am constat cu prilejul analizei încercării lui S. G. Vărgolici din *Convorbiri Literare*. (Vezi foiletonul din „Gazeta Transilvaniei“ nr. 66—1 Sept. 1943). Nu-l preocupă nici pe germanistul Ilie Gherghel forma poemei. De aceea nu-i acordă versificației nicio atenție, rostogolindu-și ideile într'o alvie ritmică și mai bolovănoasă decât cea a profesorului dela Iași. Ilie Gherghel nu respectă nici impletirea rimelor din original. Fostul profesor de limba germană dela Liceul Cantemir din București a pătruns temeinic fondul acestei poeme, dorind să ni-l desvăluie, în esența lui ideologică, ca în fața unei clase de septamani sau octavani din vremurile trecute, apuse de multșor,

(dar nădăjduim că nu pentru vecie)...

Iată acum și câteva crâmpene din interesanta probă de traducere a lui Ilie Gherghel:

In pământ, cu rost bolit.
Testul de lut stă 'n foc rumenit.
Clopotul gata azi trebuie să-l dați,
Fiți la 'ndemână deci, sprinteni fărtați!
De pe fruntea 'ncălzită
Curgă sudoarea 'ncropită,
Lucrul pe faur de-o fi să-l cinstească,
Cerul numai a bine menească.
La lucrul ce noi pregătim cu folos,
Se cade doar un cuvânt inimos;
Când vorbe bune i se 'nperechează,
Lucrul merge ca o sfârlează.
Să privim deci înțelepțește
Ceea ce din slaba putere rodește;
Omul cel rău e de disprețuit,
Căci n'a cumpănit ce-a 'nțăptuit.
Asta pe om doar l'mpodobește,
Și de asta minte i s'a dat,
Că în fundul inimii simțește,
Ce cu mâna-i a durat.

Luafi lemn de pin și brad,
Dar să fie mai uscat:
Ca flacăra de vânt smuncită
Să improaște 'n jignea dogorită!
Fierbeți arama cu zor,
Iute turnați și cositor,
Ca aspra acioae
Să curgă bine 'n copae!

Am citat, intenționat, aceleași versuri ce sunt reproduse — în foiletonul indicat — și din traducerea profesorului Vărgolici pentru ca cititorul curios să poată să-și facă o idee cât mai limpede prin colaționarea acestor texte.

Și la Ilie Gherghel — ca și la înaintașul său — desprindem, cu destulă ușurință, firul roșu al ideii cu toată îndepărtarea parțială a traducerii sale de înțelesurile din original, îndepărtare ce provine mai ales din păcatele de rimă, izvorite din nerespectarea impletirii acesteia.

Privită în ansamblu, tălmăcirea lui Ilie Gherghel este inegală. Alături de scipiri de interpretare — aurul pur al tălmăcirii — stau grămejoare de mine-

Și noi avem strămoși

— Problema monumentului de pe Tâmpa —

de Gh. Macovei

„Frajilor,

„Destul am suferit, spre rușinea secolului al nouăsprezecelea, robia îndelungată.

Avram Iancu (Cuvântarea către legionarii săi, înaintea luptei dela Fântânele, Mai 1849.)

Spre rușinea istoriei, a fost înfiptă pe vremuri pe muntele Tâmpa, dela Brașov, statuea unui străin, strămoșul celor care și azi duc luptă prin toate mijloacele să fure vatra părintească a poporului român.

Și spre rușinea noastră, a Românilor din ultimul sfert de veac, soclul răposatei statui a fost lăsat gol până astăzi.

Ce căuta statuea lui Arpad pe Tâmpa?

Voiau urmașii lui să arate lumii că ei au fost înaintea noastră în Transilvania?

Dar știm prea bine, cum știe toată Europa, că înaintea năvălirii lor cu opt sute de ani, Româniș se născuseră pe pământul Transilvaniei din Daci și Romani și aveau așezările lor ca și azi — acestea de azi sunt acelea de atunci — cât și închegare și organizare politică.

Ca să revenim la problema monumentului de pe Tâmpa, ce se cuvine să așezăm noi Româniș, în vatra noastră strămoșească, pe soclul de unde privea odată în zarea îndepărtată Arpad:

O cruce sau o statuă?

Eu socot că inimile Românilor bat pentru o statuă.

Despre o cruce, întreg poporul român mărturisește ceea ce a arătat atât de frumos, în foiletonul trecut, d-l arhitect C. G. Dragu.

Crucea e scumpă Românilor, însă în luptele noastre de idei și drepturi cu Ungurii, a le opune acestora o cruce în locul fostei statui a lui Arpad, însemnează foarte mult d. p. d. v. creștin — și creștinismul este universal — dar nimic d. p. d. v. al nașterii și permanenței noastre în Dacia Traiană. Însemnează că nu le putem, sau nu le-am putea opune Ungurilor nimic din marea și vechea noastră istorie.

Cine a fost Arpad? Strămoșul și căpetenia Ungurilor la năvălirea și așezarea acestora în Vestul Daciei Traiane?

Dar noi nu avem strămoși? Nu sunt strămoșii noștri, Dacii? Nu avem noi pe Decebal care a trăit cu opt sute de ani înaintea lui Arpad? Cine poate spune din Europa: nu?

Poporul român este întâi Dac și apoi Daco-Roman. Înainte de a avea pe Traian, noi am avut pe Dromichet, pe Buerebista, pe Decebal.

Noi suntem de două mii de ani în Transilvania. Aici ne-am născut. Aici e casa noastră părintească.

Decebal, în locul lui Arpad.

Aceasta, pentru că ni se discută strămoșii.

Adunarea „Asociațiunii” dela Sibiu Convocare

În înțelesul art. 22 din Statute se convoacă membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român — Astra” la

ADUNAREA GENERALĂ

ce se va ține în zilele de 25 și 26 Septembrie 1943, în Sibiu.

Programul Adunării¹⁾

Sâmbătă, 25 Septembrie 1943, în sala cea mare a Prefecturii județului:

Ora 16: Ședința reprezentanților despărțămintelor cu următoarele 2 referate:

1. Organizarea cercului cultural. Referent: Dr. Octavian Lupăș, secretarul desp. central județean Arad.

2. Contribuția „Astrei” la propășirea noastră economică. Referent: Dr. Gheorghe Drăgoș, prof. Brașov.

Ora 20: Ședința comitetului central (în sala de ședințe a comitetului.)

Duminică, 26 Septembrie 1943, în sala cea mare a Prefecturii județului:

Ora 10: Participarea la serviciul divin în bisericile românești.

Ora 11: Ședința I-a (în sala cea mare a Prefecturii județului) cu următoarea ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central.
2. Alegerea comisiunilor pentru:
a) Examinarea raportului general;
b) Inscrierea membrilor noul;
c) Examinarea propunerilor intrate în termen reglementar.²⁾

Ora 12: Ședința II-a:

1. Rapoartele comisiunilor, al comitetului de cenzori despre verificarea socotelilor „Asociațiunii” pe anul 1942, precum și asupra proiectului de buget pe anul 1944 al „Asociațiunii”.
2. Fixarea locului și datei pentru adunarea generală din anul 1944.
3. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Sibiu, la 6 Septembrie 1943.

p. Președinte:

Gheorghe Moga m. p.

Secretar:

Nicolae Băllă m. p.

¹⁾ Această adunare va avea numai un caracter administrativ.

²⁾ Eventuale propuneri vor fi înaintate în scris, prezidiului Asociațiunii, Strada Șaguna Nr. 6, cu cel puțin 8 zile înainte de adunarea generală.

Numai Asociațiunea transilvană „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta?

reu brut: rânduri întunecate, din care cu anevoie se desprinde adevăratul înțeles.

Când citim bunăoară:

*Cu beleașă și găteală
Se pierde și farmecul de dulceață.
Patima sboară
Iubirea coboară;
Floarea pălește
Rodu ncolfește..*

simțim, instinctiv, că a „nimerit cuiul în cap”, dându-ne o interpretare fericită, cam liber exprimată.

În schimb zadarnic am încerca să descifrăm din versurile obscure, referitoare la portretul femeii:

*„Și veghe stă nfeleaptă
Vechii domestice vetre”...*

minunata schiță, simplă și limpede din original:

*Und herrschet weise
Im häuslichen Kreise..*

Exemplele s'ar putea înmulți, de

Un an de muncă

Asociațiunea „Astra”-Brașov în 1942|1943*)

Anii de războiu, împotriva tuturor așteptărilor, au fost prietnici unei bogate și adânci activități culturale, și pentru faptul că lumea — atât a satelor, cât și a orașelor — avea nevoie de un sprijin moral, cât și pentru că în clipe grele românismul devine mai solidar. Și, fără îndoială, împrejurările în care se duce astăzi lupta, pornită pe Prut și împinsă până în Caucaz și întin-surile Rusiei, atunci când și Ardealul își așteaptă împlinirile lui, au făcut ca activitatea „Astrei”, pe direcția națională, nu numai să fie acceptată, dar și intens dorită.

Faptul trebuie să ne bucure, pentru că solidaritatea unei țări nu se poate constata în vremuri de huzureală, ci atunci când este încolțită din toate părțile, așa cum a fost România din 1940 până astăzi.

Și, ceea ce ne poate face să tragem un mare învățământ este că Asociațiunea „Astra”, în cursul acestui războiu a dovedit că este singura organizație culturală-națională în jurul steagului căreia Transilvania e gata oricând să se adune. „ASTRA” va ieși din războiu cu un prestigiu sporit, mai plin de viață, mai necesară.

Importanța ei a fost recunoscută și de oficialitate, atunci când la 2 Mai 1943 în toată Transilvania „ASTRA” a fost încredințată cu aplicarea unui program cultural, așa cum ea crede de cuviință, sprijinită direct de toate autoritățile.

Nu se poate ceva mai îmbucurător pentru cea mai veche organizație culturală-națională a Transilvaniei.

II.

Brașovul, deși nu poate prezenta nici de data aceasta un raport general amănunțit, din cauza că în cursul anului cei care trebuiau să țină socoteala de tot ce se făcea au fost, fie concentrați, fie pe front, o poate afirma că rar s'a lucrat mai mult ca acum: mai mult și mai adânc, atât la centru, cât și la Cercurile culturale cărora le-au mai rămas oameni de muncă.

Nu vom face greșeala să criticăm inactivitatea câtorva sate, pentru că atunci când cei câțiva oameni de inimă sunt duși pe front — și unii nu s'au mai întors, lăsând doliul să cadă pe sufletele celor rămași, nu se poate pretinde mai mult decât s'a făcut. Ne-au murit învățătorii satelor unul câte unul. Iată, numai satele brăneșene au 12 dascăli duși pentru totdeauna. Și aproape pretutindeni școlile au trebuit să anine flamura neagră pe edificiul lor. Este, într'adevăr o minune că activitatea a continuat într'un ritm mult mai accelerat ca în vremuri de pace.

*) Raportul general citit în adunarea ținută la Brașov, în ziua de 19 Septembrie 1943.

Au fost, însă, și sate, care s'au ridicat mult prin puterea și dragostea de muncă a celor rămași. Nu vom cita decât unul, în care un preot tânăr, plămădit parcă din același aluat cu Popa Tanda din nuvela lui Slavici, desfășoară o activitate ce merită din plin sublinierea noastră. Este vorba de cercul cultural „Astra”-Dârste, iar preotul se numește Nicolae Bârsan.

Dacă dăm de exemplu un singur sat, o facem întrucât sbuciumul preotului, cu vorba, cu fapta și cu scrisul dovedește o preocupare organică de cele culturale și naționale. Nu e ceva incidental și nici de suprafață. Totul pornește din convingere.

Se va vedea însă că și celelalte organizațiuni n'au cunoscut tânăla și fiecare a căutat, după puteri și împrejurări, să facă cât mai mult. Școlile țărănești o dovedesc cu prisosință.

Intr'o înșiruire sumară vom da acum faptele mai de seamă ale Despărțământului „Astra”-Brașov.

I. Editarea „Gazetei Transilvaniei”

Ni se pare nouă că este, în aceste vremuri, când un îndreptar lipsește, fapta cea mai de seamă a despărțământului nostru „Astra”-Brașov care a făcut din gazeta o foaie de cultură, pentru apărarea drepturilor noastre. Meritele ei i-au fost recunoscute de o lume întreagă și ceea ce însemnează într'adevăr mult, e faptul că a pătruns în lumea satelor, ca vrând nevrând noi stăm de vorbă de două ori pe săptămână cu această lume. Fiecare număr de gazetă însemnează tot atâtea conferințe, cu toate satele deodată. Prin gazetă avem posibilitatea să păstrăm legătura cu toți, să arătăm ce trebuie să se facă, să indicăm drumuri de urmat, să dăm un sfat.

De altfel importanța gazetei, ca faptă a Despărțământului Brașov, depășește cadrul strămt al unei organizațiuni locale, ea fiind o gazetă a Transilvaniei, recunoscută ca atare.

În editarea unei asemenea gazete de s'ar fi redus toată activitatea în timp de războiu a unei organizațiuni a „Astrei” și încă ar fi fost foarte mult, și pentru că este o mare greutate să scoți astăzi un ziar, și pentru faptul că prin această foaie activitatea noastră ridică prestigiul întregii ASOCIAȚIUNI „ASTRA”, ne mai având în ea nimic local. Și viitorul ne va spune, dacă nu cumva prin „Gazeta Transilvaniei” rolul despărțământului „Astra”-Brașov a fost chiar mult mai mare decât acesta.

I. a) Foaia pentru minte, inimă și literatură

În cadrul gazetei a fost reînființată la 2 Iulie 1943, anume pentru cultura satelor. Prin acest supliment duminical, programul nostru cultural dispune de un sprijin fără seamăn. Munca ne este

*Și speră că divina mână
Să binecuvânteze rodul.
Ades, jelind, în sân de glie
Ascunde și sămânță rară,
Nădăjduind ca din sicrie —
În altă lume să răsară.*

În continuare însă se întunecă interpretarea:

*Tras de strună
Rar bătând
Clopot sună
De comandă.
A făcut drumețul cale lungă;
Azi — i-așterne pace toaca n dungă.*

Aici înțelesul nu se mai desprinde spontan. Se simte nevoia consultării textului german.

Dar ceea ce este mai regretabil e că d-l Dr. N. Ionescu interpretează, pe alocuri, greșit textul poetic al lui Schiller. Astfel, bunăoară d-sa nu înțelege că versurile

*Und herrlich, in der Jugend Prangen,
Wie ein Gebild aus Himmels Höhen,*

La microscop

Regim sever

M'am întâlnit deunăzi cu vecinul meu, bătrânul penslonar care a fost așa de greu bolnav.

— Ei, cum o mai duci cu sănătatea?

— Bine, slavă Domnului. Numai cu regimul o duc cam prost. Vă vătafiți dumneavoastră, cei sănătoși, de regimul cartelelor, dar eu ce să mai zic, că n'am voie să mănânc nici cât scrie la cartelă! Cât despre băutura, a zis doctorul s'o înțarc de tot, mai ales cât oi face cura de Urodonal.

— Și ai renunțat dumneata la țu-culița pe care ți-o luai cu atâta sfințenie înainte de masă? S'o fi uscând patronul bodegii de dorul dumitale dacă nu te mai vede.

— Ba de văzut mă vede el, că tot mai dau pe acolo la ora prânzului. Năravul e lucru afurisit, nu scapi de el cu una cu două. Dar țuca nu mai beau.

L-aș fi crezut, dacă seriozitatea tonului n'ar fi fost desmințită de licărirează poznașă care-l lucea în ochii senini ca de copil.

— Dar ce bei?

— Urodonal, nu-ți spusei?

— Și la bodegă?

— Și! Acasă beau de cel dela farmacie. La bodegă zic:

— Ia dă-mi băiete un Urodonal d'ăla de prune! Și de când ți zic așa, văd că nu-mi mai face rău.

Matei Lupu

sistemizată, are continuitate și chiar dacă conferențiarul nostru nu poate străbate pretutindeni, foaia își face loc, cu scrisul ei anume pentru intelectualii și țărani satelor. În coloanele acestei foi se pot întâlni toți cei ce au la suflăt problemele satului nostru. Ingrijită de d-l Insp. Gh. Tulbure, ea umple un gol, nu al organizației Brașov, ci al Transilvaniei întregi.

E a doua faptă cu trăinicie în vreme, iar nu inițiativă născută moartă.

Preocupați, pe această linie, de toate păturile noastre sociale, n'ar trebui să surprindă pe nimeni, dacă gazetei noastre îi vom adăuga, chiar mai curând decât se crede, și o pagină pentru cultura muncitorului, PAGINA MUNCITORULUI, pe care-l dorim integrat în lupta pentru idealurile noastre naționale, iar nu ros de otrava internațională a unor idei ce nu se potrivesc stărilor noastre.

Va urma

*Mit züchtigen verschämten Wangen
Sieht er die Jungfrau vor sich stehn...*

sunt epitete ce se referă la fecioară, iar nici decum nu-l caracterizează pe băiat, cum interpretează d-sa:

*Frumos și plin de tinerețe,
Icoană ce din cer coboară,
E sfios și schimbă fețe
Privind în ochii de fecioară.*

Tot astfel versurile:

*Hört der Pusch die Vesper schlagen,
Meister muss sich immer plagen...*

sunt ciudat interpretate prin

*De vecernii sună-o toacă,
Meșterul cruce să-și facă!*

E nevoie de ceva mai multă atenție și o mai adâncă pătrundere a sensurilor. Altfel ajung alții să-și facă cruce de munca noastră. Și ar fi păcat. Mai ales când darul dela Dumnezeu există și nu-i nevoie decât de învățarea temeinică a limbii din care traduci. Deci de răbdare, de perseverență.

Animalele au și ele suflet

Până de curând s'a crezut că animalele n'au suflet. Mai bine zis, că stau așa de departe de sufletul nostru omenesc, încât abia se poate vorbi precis despre însușiri suflătoare, când e vorba de animale. Adevărat, că la anumite animale mai superioare, — mai ales la cele mamifere (care-și alăptează puii) — s'a constatat, că au oarecari sentimente și reacții și chiar anumite mișcări sufletești.

Să ne gândim numai la câine și la credința lui.

Unele au chiar o individualitate a lor proprie și destul de pronunțată. Acestea chiar dacă nu știu să-și arate sentimentele decât între ele, totuși reprezintă o treaptă mai apropiată de om.

Învățații se întreabă însă și astăzi dacă animalele au suflet sau nu? Chiar dacă fiecare soi de animal ar avea un suflet al său special, aceasta nu înseamnă, că au și o conștiință. Animalul este încă, pentru noi oamenii, o taină din punct de vedere al sufletului. (-v.t.)

Gânduri și sfaturi

Măsoară totdeauna iubirea pentru al tăi cu jertfele ce poți face pentru ei.

Dacă vremurile sunt grele, noi trebuie să învingem vremurile.

Leagă-ți carul tău de-o stea.

N'aș vrea să credeți cumva, că ceea ce mi-ampus în gând să vă istorisesc în scrisoarea de față, este o poveste, ca oricare alta, plăsmuită de mine sau de altcineva.

Nu. Este o faptă adevărată și cu atât mai vrednică de laudă cu cât ea s'a petrecut aieva, la noi în țară.

Văzând, că țuica e cea mai mare dușmană pentru punga, sănătatea și sufletul lor, un sat de oameni s'au hotărât cu jurământ să nu mai bea.

Primăria le-a stat în ajutor.

Cârciuma satului au închis-o cu ordin în regulă și oamenii și-au văzut frumusețea de treboarele lor. Trecuseră zile, săptămâni și luni, dar n'ai mai văzut rumân amețit în satul Boureni.

De la o vreme însă, iată, că un negustoraș oarecare, de cine știe unde, se pripășește în Boureni, închiriază o casă și deschide o cârciumă.

Sat fără cârciumă

de Bădicu Gheorghe

— „Stai numai, să le deschid eu hanul — își gândea jupânul — că vin ei la băutura“...

Dar s'a înșelat amar. A stat el cu cârciuma 'n drum o săptămână, două, trei. Nimeni nu i-a deschis ușa. Dacă a văzut omul, că musafirii nu vin și-a strâns boarfele, a încuiat ușile și într-o noapte a sters-o pe furis, să nu-l rădă satul..

Gospodarii din Boureni au rămas de atunci până azi: „sat fără cârciumă“.

Asta nu 'nsemnează că oamenii n'au mai gustat niciun strop de țuică.

N'ai avea frenule parte..

N'ai avea frenule parte
De butucii dela roate
C'ai dus pe badea la moarte.
Eu aștept carte să-mi scrie
El, bietul, doarme sub glie,
Eu aștept să vie acasă
Pe el crește tarbă grasă.

(Din popor)

Scrisori către săteni

La un botez, la o nuntă, la o pomană, la o sărbătoare mare orice creștin închină, după datină, un pahar în sănătatea celui care face cinste.

În casa lui, ori la munca câmpului, orice gazdă închină un pahar cu nevasta lui, cu slugile lui, cu lucrătorii lui, ca să-și mai amortească oasele ostenite. Dar vorba e, că nimeni nu-și mai pierde zile și nopți în cârciumă. Nimeni n'a mai văzut în Boureni om afumat, mergând pe două cărări. Treji, veseli și senini toți își văd de gospodăria lor.

* * *

Ai zice că e vorba de un caz izolat, un fel de minune, care nu reușește în fiecare sat. Nu e tocmai așa. Un gând curat, o hotărâre tare de multe ori a stârpit o plagă mare în viața satelor. Cine nu crede n'are decât să încerce și va vedea, că și'n vremea noastră se mai pot face minuni.

O muncitoare fără pereche: Furnica

de pr. Alex. Florea

Trecând într-o dimineață pe una din cărările ce duc prin câmp, găsesc un alaiu de furnici, cum rar mi s'a dat să văd.

Pe un loc bătătorit, mii și mii de furnici alergau încoace și încolo pe suișuri și coborișuri, în umbra ierburilor. Duceau în cleștele lor mici dar puternice, fel de fel de fărâmituri culese de prin ascunzișurile mărunte ale câmpului. Unele purtau tărâși niște săculețe albe, ca boabele de orez, altele mici bucăți de tulpină și de iarbă uscată, iar ici-colo le vedeam târând, cu toată stăruința, pe cele bolnave sau rănite în lunga lor alergare după hrană.

Urmăresc atent, cu toată admirația, forfoteala acestor mărunte jivine și mă găsesc, nu peste mult, în fața unei grămezi mari din fel de fel de paie, frunze și pământ. Mici găuri, la anumite înălțimi, împărțite într-o simetrică așezare, îmi arătau intrările unei cetăți subterane.

Dacă numai într'un timp așa de scurt, de când urmăresc această luptă pentru viață, admir atâta bogăție de recoltă, mă împinge curiozitatea să cunosc toate tainele acestei adunări. Tai orizontal și vertical mica grămadă atât de populată.

Din adâncuri, din toate culele, așezate cu atâta artă, cu

Continuare în pagina 6-a

UN VIS MINUNAT

de pr. V. Stoicanea

Am citit într-o carte veche următoarea povestire:

Un om învățat culcându-se și neputând adormi, s'a gândit mult la căile și hotărârile Domnului. Apoi l-a cuprins un somn adânc. În somn a avut un vis ciudat.

Se făcea, că rătăcise într-o pădure mare și deasă, și nu găsea nicio cărare să-l ducă la o zare luminoasă. Strigând mult după ajutor, deodată s'a apropiat de el un inger, care l-a scos din pădure și l-a dus la o casă din marginea codrului.

Proprietarul casei — om cu încredință de Dumnezeu — i-a pri-

mit foarte bine. Era în plină bucurie sufletească, pentru că tocmai în ziua aceea se împăcase cu vrăjmașul său de moarte, care l-a cinstit cu un pahar frumos de argint, aurit pe dinăuntru. După ce au fost ospățați cu toate bunătățile pământești, mulțumind, oaspeții au plecat. La plecare, ingerul a furat paharul de argint. Omul nostru l-a certat pe drum pentru fapta lui cu păcat, dar a primit următorul răspuns: Nu cărti. Taci și preamărește căile Domnului!

În drumul lor au ajuns la casa unui om, care se tăvălea în mocișca tuturor păcatelor. Omul a-

cesta l-a primit batjocoritor, și'n loc să-i omenească i-a înjurat și l-a blestemat. Cu toate acestea, la despărțire, ingerul l-a cinstit cu paharul cel de aur, furat dela omul cel bun. Uimindu-se și de data asta învățatul de purtarea ingerului, i s'a răspuns tot așa: Taci, și preamărește căile Domnului!

Mergând mai departe au ajuns la o casă săracă. Un tată cu fața suptă de necazuri, înconjurat de-un cârd de copii sdrențoși, i-a primit cu toată căldura sufletului. Un potop de nenorociri se abătuse pe bietul om, cu toate că avea o inimă bună și din poruncile lui Dumnezeu nu ieșise. Le-a povestit amărît, că peste câteva zile i se va vinde și cocioaba pentru da-

torii și vor rămânea cu toții pe drumuri.

La plecare ingerul Domnului a dat foc casei. Din fumul ce se înălța spre cer, fișneau flăcări mari. Omul sărac și familia sa plângeau în genunchi, bătându-și pieptul. Călătorul văzând atâta jale iarăși s'a turburat adânc. Dar ingerul i-a spus cu aceeași blândețe: Liniștește-te, și preamărește căile Domnului!

În sfârșit au ajuns la o casă bogată și fericită, unde au fost foarte bine găzduiți. Fericirea casei, binecuvântată de Dumnezeu cu toate darurile pământești, era însă singurul lor copil. Cu ochi senini, fața rumenă, vorbă răspicată, copilul răspân-

dea în toată casa mulțumire și bucurie.

La plecare ingerul Domnului a rugat părinții, să lase copilul să meargă puțin cu ei ca să le arate drumul către satul vecin. Părinții s'au învoit și au plecat tustrei.

Ajunși la un râu, afară din sat, ingerul cuprinde în brațe copilul și-l aruncă în valuri. Apa-l înghite într-o clipă și se înneacă.

Văzând și acest lucru învățatul n'a mai putut răbda. I s'a aprins sângele și răzvrătindu-se foarte a strigat apăsător: Pe cel cinstit l-ai furat, pe cel rău l-ai miluit, pe cel sărac l-ai pârjolit și pe copilul nevinovat l-ai o-

Continuare în pagina 6-a

O muncitoare fără pereche: Furnica

de pr. Alex. Florea

Continuare din pag. 5-a

etaje și subsoluri, magazii, cămări și prânzitoare, locuințe și clocoitoare, — apar într-o clipă milioane de furnici alarmate. Fiecare ridică molozul pereților casei, sau poartă în mare grabă sarcini cu alimente sau puiet, ca să le așeze în siguranță.

Mult timp am privit această activitate febrilă pe care o pri-lejuisem prin dărâmarea mușiroiului și pe fiecare clipă vedeam clar, cu câtă grabă se adună toate bunurile, ce s'au risipit, și se duc în alte celule, în adânc.

De sigur, micuțele viețuitoare, înțelegând că o mână vitregă le-a jinduit căsuța lor dragă, s'au pus într-o unire ideală din nou la muncă. Ridicând greutatea care întrec de multe ori greutatea trupușorului lor, încep să clădească din nou și să adune bunuri care asigură existența lor în vremi cu viscol și ger.

Câți oameni n'ar avea de învățat din hărnicia și îndărătnicia acestor mărunte viețuitoare?

Mai ales acum, când mâni dușmane dărâmă atâtea căsuțe ale vieții noastre. Să înțeleagă toți din pilda harniceii furnici, că strădania muncii și recludării este virtutea și porunca vieții.

AVIZ

Cărțile, revistele, manuscrisele de articole și scrisorile destinate „Foi pentru minte, inimă și literatură” se vor trimite la adresa d-lui Gh. Tulbure, Brașov, str. Dorobanți 13.

morit. Cu tine nu mai merg Tu nu ești înger, ci diavol!

Nu isprăvi bine vorba și ca un nor alb plin de lumină cerească i-a cuprins pe amândoi. Ingerul s'a făcut nevăzut și glasul său se auzi răsunând de sus și zicând: *Paharul cel de aur era otrăvit.* De aceea l-am luat dela omul cel bun și l-am dat celui rău spre a lui grabnică pieire și scăparea celui cinstit dela moarte. *Subt cenușa cocioabei sale săracul va găsi o comoră,* cu care-și va plăti toate datoritiile, își va zidi casă nouă, va cumpăra pământ și-și va ferici toți copiii. *Copilul cel alintat, dacă trăia, ar fi omorât pe tatăl său și pe mamă-sa.*

Voi, muritorilor, nu puteți pătrunde rânduielile prevedinții. De aceea vă zic: Tăceți și preamăriți căle Domnului!

La aceste cuvinte s'a deșteptat din somn.

Eroi noștri

Crizbav

Drăgan Nicolae

soldat din Divizia II. T. M.

Născut la Crizbav în 26 Iulie 1914, fiul lui † Nicolae și al Paraschivei Drăgan, având ca ocupațiune negoțul de lemne și plugăria, se căsătorește cu Lucreția Pipoș care-i naște un copil.

Primele cenctrări din 1939 îl găsesec pe zonă, unde și-a îndeplinit eroic și conștiincios datoria până la eroicele lupte dela SACHTIH—CRIMEIA, unde cade.

Vieța soldatului erou Drăgan Nicolae continuă și pe mai departe, să fie pildă pentru camarazi și pentru fiul său, soldatul de mâne al neamului.

Scene din lupta dela Sevastopol

de col. AL. Petrescu
și Cpt. A. Marin

Vrednică de reținut e întâmplarea unui prizonier. E un Rus înalt, blond, solid, cu o față blândă și deschisă. Vörbește tare și mult, bucuos că „Sevastopol caput” și el a scăpat de războiu.

Abia azi a fost adus la postul de comandă.

E prins din ziua de 16, după un contraatac.

Când iureșul atacului se potolise, se 'ntuneca de-a-binelea. Ziua fusese arșiță dar seara vântul începuse să sufle din văile laterale, aducând o răcoare ce nu-ți dădea voie la odihnă. Rușii fuseseră respinși. Rămăseseră morți pe câmp. Răniții se târăseră, dintr'o parte și din alta, sau fuseseră ridicați.

Răcoarea opra descompunerea cadavrelor.

Pentru cei mai apropiați, în timp de căldură, pentru a nu face imposibilă șederea pe poziție, procedeul era simplu: omul, vârit cu capul, până pe la mijloc în groapa individuală, era acoperit cu pământ.

Injurau brancardierii care trebuiau să muncească la desgroapare dar n'are importanță!

E aproape frig. Ca niciodată parcă s'a lăsat și o umezeală în toate. Praful se lipește ca un cleiu de față, de brațe, de îmbrăcăminte.

Or fi aburii mării, răscolită și ea de bombele destinate va-poarelor aplecate pe-o rână în port?

La un capăt de șanț de tragere un om sforăie subt o foaie de cort. Se aude clar: hor! hor! hor! de om obosit.

Soldatul Iancu Nicolae se apropie și socotește că nu-i rău

să tragă aghicase măcar o oră, două.

Nu se mai aude niciun foc. Pândarii au fost numiți. A scăpat de rândul ăsta.

Și fără a mai sta mult pe gânduri a înlăturat foaia de cort și s'a vârit lângă camaradul adormit, cu grijă să nu-l trezească. A nimerit la spatele lui și s'a așezat cu spatele, puțin încovrigat ca să-i intre și picioarele în adăpost.

Trezit pe jumătate, camaradul a simțit spinarea caldă și s'a vârit mai bine în Iancu Nicolae.

La rândul-i, acesta a găsit că-i bun sistemul de încălzire și, așa, furat repede de oboseală și de dulceața unor gânduri de vremuri liniștite, a adormit.

Peste trei ceasuri și mai bine — în care timp s'au mai schimbat destule focuri de armă dar cine să le audă? — cei doi camarazi se sculară deodată, Iancu dând la o parte foaia de cort.

Mirare? uluire?

Față 'n față se privesc: Românul și un Rus.

Iancu Nicolae intrase sub foaia de cort a Rusului care, frânt de oboseală, adormise în capătul de șanț.

Deci un prizonier.

Dacă Rușii ar fi ocupat șanțul atunci aș fi fost eu, acum, prizonier! râde, din toată inima, Iancu.

Asemenea întâmplări nu se ivesc la tot pasul.

Prizonierul e blajin și, înainte de a fi trimis înapoi, este pus la o serie întreagă de corvezi pentru unitate, între care cea mai frecventă e săparea de

gropi sau amenajarea gropilo existente.

Lopata, nici mică nici mare, nu mai prididește.

Intervine târnăcopul și câte o rangă de fier subt care piatra se taie sau se sfarmă.

De câte ori nu au săpat prizonierii ruși câte un adăpost, trecându-i mii de sudori, ca noi să nu-l folosim decât zece minute și să plecăm mai departe!

Ei nu dau niciun semn de nemulțumire. Ne urmează credincioși și imediat ce ajung ne întreabă, cei dintâi, din ochi, unde trebuie să sape.

În curățirea bordeielor existente sunt neîntrecuți. La ele au lucrat din greu și nu prezintă pentru ei niciun secret.

Avem și noi un avantaj incontestabil: mergem din poziție în poziție, folosind lucrările de organizarea terenului, în întregime.

Până și firul telefonului, strecurat în șanț telefonic îngust, improvizat, este ici și colo folosit de telefoniștii noștri prin chiar locul unde este întins.

Un film asupra invalizilor de războiu

Casa Wien-Film turnează actualmente un film foarte interesant asupra invalizilor de războiu, scenele fiind turnate în diferite spitale militare și întreprinderi, unde invalizii de războiu sunt reintegrați în procesul de muncă, prin educația fizică și morală.

Din lumea largă

Câtă vitamină B conține pâinea

La Institutul berlinez pentru știința culinară s'au făcut experiențe pentru stabilirea cantității de vitamină B₁ din pâine. Vitamina B₁ rezistă la temperaturi ridicate, fără să se schimbă. Temperaturi până la 120 grade n'au nicio influență vătămătoare asupra vitaminei. La cocierea pâinii însă se folosesc temperaturi mult mai ridicate, care atacă în deosebi coaja pâinii deoarece umiditatea acesteia dispăre mai repede. Interiorul pâinii conține mai multă umezeală și nu se usucă atât de mult și se păstrează mai mult timp în viață. Deci trebuie presupus că conținutul de vitamină al coajii se schimbă considerabil, în timp ce acela al miezului rămâne aproape neschimbat. Dacă prăvești o bucată de pâine, se pare că aceasta prezintă puțină coajă. Dar în realitate pâinea are multă coajă decât se pare la chiulul. Pâinea albă are 22% coajă, conținutul de vitamină din coajă fiind redus la jumătate. Miezul pâinii negre este foarte bogat în vitamină. Coaja însă are puțină. Cea mai multă vitamină o conține pâinea coaptă după un procedeu special la 90 grade. Luându-se în considerație că pâinea este cel mai important aliment al nostru conținutul de vitamină B₁, pare însemnat faptul că în coaja pâinii, care formează mează 30 la sută din pâinea se distruge la copt în medie 30-50% din vitamină. Prin procedee de copt speciale s'ar putea mări considerabil conținutul de vitamină B₁ al pâinii.

Caii apreciază... pictura

Savantul dr. Bernhard Crzimek a făcut o serie de experiențe prin care a dovedit că spre deosebire de multe alte animale, caii sunt în stare să recunoască picturile în colorii și să le deosebească. El și-a înțeles ceput experiențele, punând în fața a 40 de cai o mumiă de cal care-și pierduse mirosul specific al animalelor vii. Reacțiunea cailor a fost aceeași și care o manifestă dacă întâlnesc pentru prima oară un cal viu necunoscut; s'au apropiat de animalul împăiat, l-au mirosit și n'au arătat prin nimic că-i străinează oarecum imobilitatea sau lipsa de miros a mumiilor. Incurajat prin aceasta, savantul a prezentat aceluiași cai o pictură care înfățișa un cal în mișcare naturală. Și de data aceasta caii s'au purtat la fel în fața unui cal viu. Savantul a prezentat cailor deasemenea pictura unui câine pe care l-a recunoscut fără dificultate. Din aceste experiențe reiese că ei posedă într-adevăr un văd dezvoltat, în timp ce alte patru-pede percep mediul lor mai întâiu prin simțul mirosului și abia pe urmă cu simțul văzului.

Din lumea largă

Un nou izvor de hrană: algele marine

Algele marine sunt pe cale a reveni tot mai mult o materie importantă în special în țările care dispun de lungi întinderi de coastă. În Norvegia, în fabrici uriașe, ele se transformă nu numai în hrană pentru vite, ci și în produse importante, care se amestecă în înghețate, marmelade, conserve, bomboane și ciocolată. Chiar și în cosmetică sunt folosite produse extrase de aici pentru cremele de față. Tehnica germană a reușit chiar să extragă din unele specii, fibre textile, folosite la fabricarea hainelor. Resturile fabricației sunt folosite ca foarte prețioase îngrășăminte în agricultură. Astfel din cantitățile uriașe de alge, rămase fără folos pe plajele mării, Germanii au reușit să extragă cele mai variete produse.

Noi cercetări asupra întrebunțării fibrelor de sticlă

Fibra de sticlă este căutată astăzi ca materie izolantă sub formă de lână și vată. Proprietățile acestei fibre fac însă pe de altă parte să se prevadă cu certitudine că ne vom servi într-o zi de ea ca materie textilă, înlocuind pe cele existente. Vom putea purta atunci haine de sticlă, perspectivă care cu câțiva ani înainte era taxată drept o utopie. Totuși până în prezent s'a mai făcut un progres, anume acela de a vopsi fibrele de sticlă, o operație absolut necesară pentru întrebunțarea lor în industria vestimentară. Acest progres a fost realizat de doctorul inginer Hans Freytag, colaborator științific al Societății tehnice a sticlei (Deutsche Glasstechnische Gesellschaft), care a reușit să întrebunțeze un procedeu special, care face sticla susceptibilă de a se lăsa vopsită de materii colorante organice.

Conservarea cărnurilor congelate și proaspete

De multe ori s'a spus: carnea congelată se alterează cu mult mai repede decât cea proaspătă. Investigațiile făcute însă de savantul german B. Stille și a căror rezultate au fost publicate în revista „Zeitschrift für die gesamte Kälteindustrie“ ne furnizează asupra acestei chestiuni lămuriri necesare. Astfel Stille a supus aceluiași condițiuni atmosferice bucăți mai mari și mai mici de carne congelată și proaspătă, examinând apoi starea lor de conservare pe care a constatat-o după numărul de microbi. Experiența a dovedit că atât în aerul uscat cât și în cel umed, numărul microbilor de pe carnea congelată nu crește cu nimic mai repede ca acel de pe carnea proaspătă. În acest chip s'a demonstrat: carnea congelată nu se alterează mai ușor decât cea proaspătă.

Trenuri rapide frânate magnetic

Magnețișmul a cucerit noi domenii de întrebunțare, după ce s'a reușit acum câțiva timp construcția unor magneți durabili, care pot suporta o greutate de 5.000 ori mai mare decât greutatea lor proprie. Datorită acestui fapt instrumentele de măsurare și aparatele electro-acustice pot fi construite în dimensiuni mult mai mici decât înainte. În Germania magnetismul este folosit și pentru frânarea trenurilor rapide. Locomotivele sunt prevăzute cu magneți de frânare, care acționați electro-magnetic, sprijină mult efectul frânelor normale prin frecarea de șine.

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

Primăria Municipiului Brașov

Nr. A. 3076/1943.
Serv. economic

Publicațiune de licitație

Se aduce la cunoștință generală, că pentru vânzarea cantității de 7.662 Kgr. făină de meiu cu extracție de 80%, proprietatea Primăriei, se va ține la această Primărie o licitație prin bună învoială cu supraofertare verbală, în ziua de 5 Octombrie 1943, ora 12, cu oferte închise, timbrate și sigilate în conformitate cu dispozițiile legale prevăzute de art. 88-110 din L.C.P. și Decretele Legi Nr. 200, 2582 și 285.

Prețul de vânzare este de Lei 32,50 per kg., loco Brașov, Moara „Fromm” unde se poate vedea.

Informațiunile se primesc la Oficiul de Aprovizionare al Municipiului.

Brașov, la 16 Septembrie 1943.

Primar:

(Dr. E. Fleischer)

Șeful Serviciului:

T. Stinghe m. p.

Verificarea sirenelor de alarmă la Brașov

Comandamentul Subzonei A. P. Brașov comunică:

În ziua de 27 Septembrie 1943 între orele 9—14 organele Apărării Passive ale Municipiului și jud. Brașov vor proceda la verificarea una câte una a tuturor sirenelor de alarmă, prin sunete scurte de câteva secunde.

Se va face verificarea sirenelor Municipiului și a tuturor sirenelor dela toate întreprinderile din Municipiul și jud. Brașov.

După verificarea fiecărei sirene se va face o verificare a tuturor sirenelor deodată, prin un sunet lung de 1 minut.

Publicul este înștiințat pe această cale să nu se alarmeze din cauza acestor semnale.

Eventuale alarme reale se vor transmite ca până acum prin sunete modulate cu o durată de 1 minut.

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată la Nr. 12820/1943

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnata Puinean Eugenia, refugiată din comuna Nicola, jud. Someș, domiciliată în Brașov Str. Mocalilor Seceleni Nr. 1, vă rog să binevoiti a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere, fiind născută în comuna Nicola, jud. Someș, la data de 13 Decembrie 1924, de religie gr. cat., din părinții Puineanu Gavrilă și Ileana Puineanu născută Pop, de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Propun martori pe: Tamaș Dumitru și Tamaș Aurica, muncitori la I.A.R.

Cu stîmă:
Puineanu Eugenia

Nr. 12820/1943

Data, 23 Septembrie 1943.

Noi, Primul Procuror al Tribunalului Brașov.

În conformitate cu dispozițiile art. III din Decretul-Lege Nr. 4062/943, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul al cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim-Procuror,
A. Matei

Secretar,
A. Vâlceanu

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

Cu sufețele sdrobite de durere, nemângăiații, Nicolae I. Bârsan, soț, Ioan profesor, Maria inv., Ana și Gheorghe Chivulescu inv., Nicolae preot, Elena, Miron și Eugenia funcț., Horia Sublocotenent, Gheorghe, Andrei, fii și gineri, precum și nepoții ei dragi, Puiu, Pușa, Ileana și Gigi, aduc la cunoștință înțetarea din viață a scumpei lor

Ana N. Bârsan

de 60 de ani

Inmormântarea a avut loc Joi, 23 Septembrie 1943 ora 15, în Cimitirul Bisericii din Brașov-Dârste.

Dragă mamă, în toate cărările vieții noastre nu vom uita chipul și sufletul tău nobil.

Reuniunea Ortodoxă a Femeilor Române din parohia Brașov-Dârste cu nemărginită durere anunță moartea distinsei membre din comitet

Ana N. Bârsan

odihnească-se cu dreptii.

Primăria Municipiului Brașov

Nr. 20.194/1943
Domen. Silvic.

ANUNȚ

Vânzarea de parcele prin licitație publică din parcelarea Timișul de Sus, proprietatea Primăriei Municipiului Brașov, fixată pentru 25 Septembrie 1943, se amână pentru o dată care se va publica.

Brașov, la 21 Septembrie 1943.

Primăria Municipiului Brașov

CONTABILI

Se angajază: 4 contabili(e) cu bune cunoștințe în contabilitate și materiale, 1 ajutor de inginer cu practică, 1 desenator. — A se adresa „Industria Lemnului din Codlea”.

Reîntors din concediu

Doctorul ARITON

medic primar la Spitalul Mărzescu își reia consultațiunile în Str. N. Iorga No. 22

Șofer angajează Spitalul Z. I. Nr. 162 din Brașov, Str. Lungă Nr. 156, cu o leață de 100 lei pe zi, plus masă și locuință gratuită.

Bucătăreasă La internatul Liceului de fete „Principesa Elena” din Brașov, este vacant postul de bucătăreasă; condițiunile de primire se pot vedea la cancelaria școlii între orele 8-1 și 4-6.

S'a pierdut livretul militar No. 459 matr. pe numele IONIȚA ION Ctg. 1924 pe care îl declar nul.

Dactilograf (ă) să cunoască perfect germana și româna caută urgent Fabrica de Hârtie Letea Bacău.

Salariu 20.000 lei, plus locuință, încălzit și luminat. Oferta și copilele de pe acte vor fi adresate Direcțiunii Fabricicii Bacău”.

De vânzare un costum sport în stare foarte bună. Adresa la ziar.

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12).

Sanatoriul Dr. Dogariu

Chirurgie — boli de femei și nașteri.

Secția chirurgie (operații) condusă de Dr. VASILE DOGARIU medic operator.

Secția boli de femei și nașteri condusă de Dr. PETRE BORGEEA, fost asistent universitar, ginecolog-mamoș.

BRAȘOV
STR. GENERAL AVERESCU 11
Telefon 3602

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Dr. Miron Crețu, medic
primar jud., Brașov Lei 1000
Victor Tudoran, director,
București 1000
Tănase Aurel, București 500

Rectificare

In nr. 67 al G. Tr. la eroul
MATIFĂLEANU POMPILIU —
rubrica EROII NOȘTRI — s'au
strecurat câteva greșeli pe care le
îndreptăm acum.

S'a născut în anul 1913. A
fost ajutor de mecanic la postul
de Radio-România. Necăsătorit.

O tristă aniversare

Implinindu-se 3 ani dela fio-
rosul măcel al protopopului An-
drei Bujor, cu toată familia, și
a celor 202 Români, bătrâni ti-
neri și copii din comuna IP (jud.
Sălaj), duminică 26 Sept. la orele
11.30 se va oficia parastas pentru
odihna lor sufletească în biserica
unită din str. Nicolae Iorga.

Asociația refugiaților din jud.
Brașov roagă pe toți bunii Ro-
mâni să înalțe în acele clipe ru-
găciuni fierbinți pentru odihna su-
fletească a mucenicilor neamului
și pentru împlinirea dorinței sfinte
a tuturor Românilor.

Conferințele lunare de la Camera de Comerț

In conformitate cu ordinul Nr.
100949/1943, al Subsecretariatului de
Stat al Industriei, Comerțului și minelor,
Direcția Comerțului Interior, se aduce
din nou la cunoștința comercianților și
industrișilor din Brașov și județ, că
conferința lunară cu caracter economic
fiscal și de transport pe C.F.R., s'a fi-
xat pe miercuri, 29 Septembrie 1943,
orele 10 a. m., la Camera de Comerț
și de Industrie din Brașov.

Intrucât la conferința din 15 Sept.
a. c., comercianții și industriașii s'au
prezentat în număr foarte redus, din
care cauză nu s'a putut ține, rugăm
insistent ca cel puțin pentru ziua de
29 Septembrie a. c., domnii comer-
cianți și industriași să răspundă în nu-
măr mare, având tot interesul să ia
cunoștință de chestiuni importante, cu
caracter profesional și de ordin general.

Posturi vacante

Inspectoratul Regional al Muncii
Brașov aduce pe această cale la cu-
noștința amatorilor că, la oficiul de pla-
sare din comuna Zărnești, județul Bra-
șov ce va lua ființă în curând, sunt
vacante: 1 post de subșef de birou și
un post de om de serviciu.

Menționăm că pentru ocuparea
postului de subșef de birou se cer cel
puțin 8 clase de liceu.

Relațiuni se pot primi dela Ins-
pectoratul Muncii Brașov, Str. Nicolae,
Iorga Nr. 24, în toate zilele de, lucru
în orele de birou 8—14.

Cinema „ARO“ prezintă dela 25 Sept.

Romanța unui surâs

cu: MARIANNE HOPPE
FERDINAND MARIAN
PAUL DAHLKE

Cronica Războiului

Declarațiile d-lui Churchill în Camera Comunelor

Imediat după întoarcerea dela Was-
hington, d-l Churchill, primul ministru
englez, a făcut declarații în Camera Co-
munelor. La intrarea în sala de șe-
dințe membrii Camerii l-au primit cu
aplauze.

In discursul său d-l Churchill a
făcut un istoric al evenimentelor mili-
tare începând din luna 1942, când, la
Washington, s'a luat hotărârea de a se
ocupa Africa de Nord; a amintit de în-
tâlnirea dela Casablanca, din luna No-
embrie a aceluiași an, la care a parti-
cipat și d-l Roosevelt și unde s'a luat
hotărârea ca Africa de Nord să nu fie
considerată ca sediu al trupelor aliate,
ci ca trambulină. Tot atunci s'a hotărât
invadarea Siciliei și eliminarea din răz-
boiu a Italiei.

Cu privire la războiul aerian pre-
mierul britanic a constatat că, aviația
britanică ajutată de cea americană ob-
ligă Germania să țină o mare parte
din forțele ei în interiorul țării, pentru
a face față atacurilor aeriene.

Referindu-se la războiul submarin
a afirmat că în ultimile patru luni în
Atlanticul de Nord niciun vas aliat
n'a fost scufundat de submarine inamice,
(fapt recunoscut de altfel și de
cercurile din capitala Reichului). De a-
semenea în prima jumătate a lunii
Septembrie nu a fost scufundat în nicio
altă parte a lumii vreun vas aliat.

„Nu trebuie să ne închipuim că ne
bucurăm de o imunitate permanentă. În
cursul săptămânii trecute, o nouă serie
de submarine au plecat în Atlantic și
chiar din acest moment submarinele ger-
mane atacă un convoi aliat”. (Și acest
fapt a fost recunoscut de cercurile mili-
tare competente din capitala Germaniei).

Pentru intensificarea războiului îm-
potriva Japoniei d-l Churchill a declarat
că noul comandament aliat pentru Asia
Sud-estică va fi instalat în India. În
fruntea comandamentului a fost numit
amiralul Mountbatten, care se va duce
în curând în India și va instala un car-
tier general combinat, după modelul
cartierului general al generalului Ei-
senhower.

O parte însemnată a declarațiilor
premierului englez s'a referit la eveni-
mentele din Italia. De abia acum se
cunosc și din partea cealaltă fazele pre-
mergătoare capitulării Italiei. Imediat
după căderea d-lui Mussolini, aliații au
căutat să se găsească în Italia o auto-
ritate cu care să înceapă negocieri în
vederea capitulării necondiționate a Ita-
liei în cel mai scurt timp posibil și cu
minimum de sacrificii pentru aliați. La
un moment dat Badoglio a început ta-
tonări pe diferite căi spre a afla con-
dițiunile în care aliații ar acorda capi-
tularea. În același timp Badoglio a de-
clarat că Italia se află în fața unor mari
greutăți. Aliații n'au putut să refuze
simpatia lor în fața acestor greutăți, dar
la toate încercările de apropiere ale lui
Badoglio i-au dat doar un singur răs-
puns: „Capitularea trebuie să fie necon-
diționată”.

In Ziua de 15 August s'a prezen-
tat la Sir Samuel Hoare, ambasadorul
Marelui Britanii la Madrid, un general
trimis al lui Badoglio, care a prezentat
o imputernicire din care reieșea că
vorbește în numele lui Badoglio și a
arătat că Badoglio este gata să treacă
în rândurile aliaților împotriva Germa-
niei de îndată ce aliații vor fi debarcați
în Italia. La 19 August a avut loc la
Lisabona o conferință între ofițerii de
stat major aliați și trimisul lui Badoglio.
Aici au fost prezentate trimisului lui
Badoglio condițiunile de capitulare, con-
dițiuni care fuseseră fixate cu câteva
săptămâni înainte.

„Oricât de drastice erau condiți-
unile de capitulare, imputernicitul lui Ba-
doglio nu le-a respins și a declarat tot-
odată că vizita sa are drept scop să
discute în ce fel Italia poate să se
unească cu aliații în războiul împotriva
Germaniei.”

Trimisul lui Badoglio a plecat în
cel mai strict secret spre Roma ducând
cu el condițiunile de capitulare. Intre
timp a sosit un alt general italian,
trimis al lui Badoglio, care, pentru a
confirma misiunea, aducea cu sine pe
generalul Carton de Wiart. Această a
doua delegație a lui Badoglio n'a putut
să schimbe desfășurarea evenimentelor.

Acceptarea capitulării a fost în
ziua de 31 August, așa precum au ce-
rut aliații, iar acest răspuns a fost dat
generalului Eisenhower care se afla
la Stracuză.

Partea ultimă a declarațiilor d-lui
Churchill privește extrădarea lui Mus-
solini.

Telegrama oficială nu precizează
dacă d-l Churchill s'a ocupat și despre
felul în care aliații privesc dezvoltarea
raporturilor dintre aliați și alte state.

De această problemă se ocupă
publicația oficială londoneză „The Ni-
neteenth Century”, inspirată de primul-
ministru britanic sau de ministrul de
externe. Reproducem câteva pasagii
extrem de interesante:

„Echilibrul Europei și siguranța
Mediteranei cer ca vechea formulă:
„Balcanii pentru națiunile balcanice” să
redevină o realitate. Dacă țările balca-
nice vor fi unite și puternice, ordinea
din Sud-Estul Europei va dura. Dacă
nu, în Sud-Estul Europei nu va exista
ordine, și prin urmare nici ordinea euro-
peană, pentru că fiecare din țările balca-
nice va fi atrasă în orbita uneia sau
alteia din marile puteri și astfel echili-
brul european va fi din nou sdrușinat.
O Europă echilibrată, o Europă care
să fie nici dominată de vreo putere, nici
sfâșiată de puteri rivale, cere o nouă
concepție cu privire la țările dintre
Baltică și Egee, o concepție care să fie
pur europeană, în armonie cu independen-
dența națională a tuturor țărilor euro-
pene mici și mari. O astfel de concepție
este, după părerea noastră, exprimată
de termenul: „Zonă de mijlocire” care
cuprinde: Estonia, Letonia, Polonia, Ce-
hoslovacia, România, Ungaria, Iugoslavia,
Bulgaria, Albania, Grecia și Austria.

Este un interes vital ca independen-
dența tuturor țărilor europene, inclusiv
a celor care în mod obișnuit se nu-
mesc mici națiuni, să fie temeinic stabi-
litate. Contribuția micilor puteri la viața
civilizată a Europei este imensă; unele
din ele constituiesc comunitățile din lume
cele mai bine conduse. Europa nu ar fi
Europă fără ele”.

O desmințire a Vaticanului

Intrucât în ultima vreme au
fost răspândite știri, în întreaga
lume, după care trupele germane
ar fi încălcat teritoriul Vaticanului,
oficiul Cetății Vaticanului „Osser-
vatore Romano”, publică o lă-
murire în care precizează că mă-
surile militare au fost luate după
o prealabilă înțelegere telefonică
între guvernatorul statului papal
și comandamentul german.

Viitoarea conferință aliată

Cei trei miniștri de externe ai
Angliei, Statelor Unite și U. R. S. S.
pregătesc acum o viitoare confe-

de Mardare Mateescu

rință între d-nii: Churchill, Roose-
velt și Stalin, care se va ține pro-
babil în Decembrie. Locul nu a
fost stabilit încă.

Mersul războiului

In timp ce în Europa războiul
continuă cu furie, în India domnește o
foamete cumplită. Acest fapt este re-
cunoscut de ziarul londonez „Daily
Worker”. Amintind de această situație
din Extremul Orient se cade să ne
amintim de situația din Rusia Sovie-
tică, asemănătoare cu cea din India,
situație care de altfel a determinat pe
sovietici să înceapă disperata lor ofen-
sivă în care au avut pierderi impresio-
nante în oameni și material. Sovieticii
au sperat că vor cuceri Ucraina, sau o
parte a ei, înainte de strângerea recol-
tei. Luptele se dau acum între Doneț și
Nipru și în ele sovieticii aruncă no-
contingente și material masiv. Centru
de gravitate al luptelor se află la Nord
de litoralul Mării de Azov. În această re-
giune atacurile întreprinse de adversari
ca și cele înregistrate la Vest de
Konotop și în regiunea Briansk, au fost
respinse de trupele germane.

O ultimă știre vestește evacuarea
localității Poltava. Orașul a fost evacuat
după ce toate instalațiile militare au
fost distruse.

Incident la frontiera turco- sovietică

Un incident care a produs vî
impresie la Ankara a fost cel în
tâmplat la granița turco-sovietică.
Au fost numeroși morți și răniți.
La Ankara se constată odată ma-
mult că Rusia Sovietică nutrește
aceleași planuri imperialiste față
de Sud-Estul Europei ca și vechea
Rusie.

Situația în Italia

In Italia, în afară de evacuarea
Sardiniei, se observă via acțiune a alia-
ților în sectoarele Salerno și Potenza.
În curând va fi o mare bătălie pentru
Neapole.

Din toate aceste frământări diplo-
matice și din înclăstarea războiului ca-
la ajuns apogeu, se desprinde voința
dărză a Românilor, hotărâți să lupte
pentru integritatea teritorială a țării
lor. Evenimente viitoare vor dovedi
lumii această hotărâre...

Abonații

sunt rugați să ne încunoștințe
ori de câte ori nu primesc ziarul re-
gulat. Dela tipographe expediția se face
normal dar, se vede treaba, pricina nu
primirii la timp sau de loc, în altă par-
te trebuie căutată.

Și o vom căuta.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
Tl. 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200